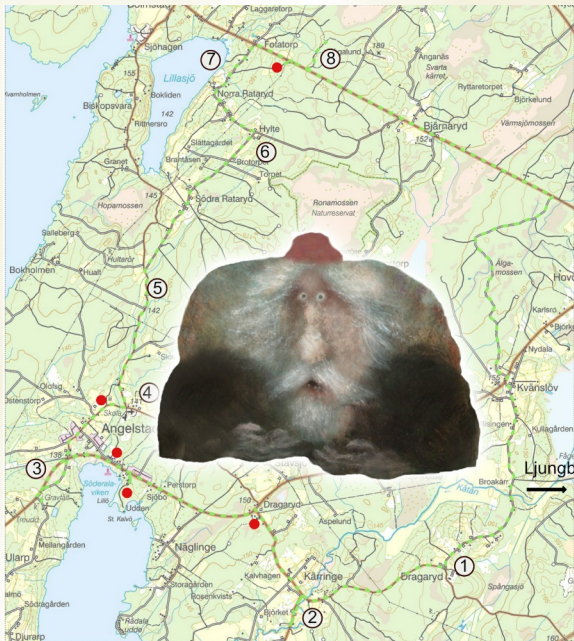
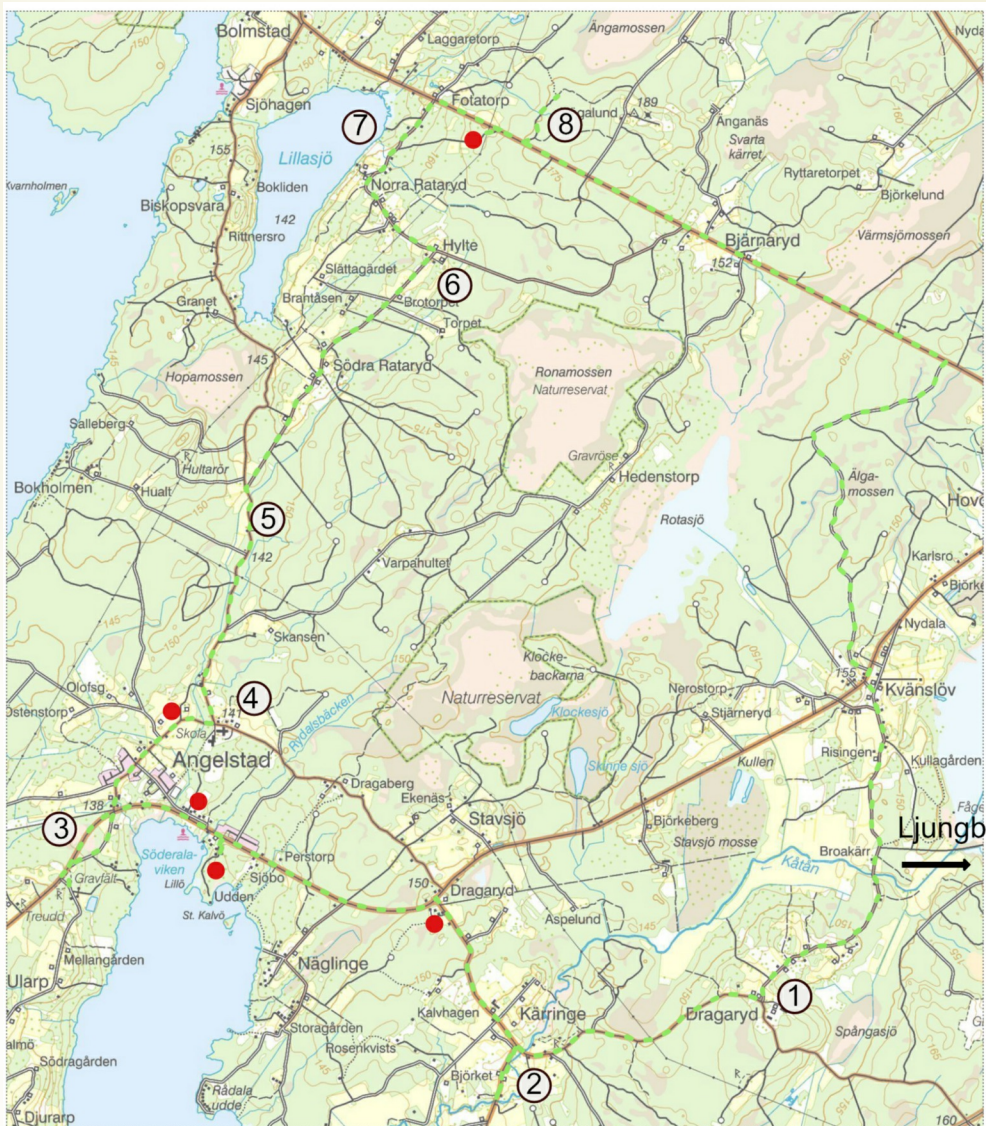

Angelstad- rundan

en tur på 29 km
i sägenbygd

Mårten Sandin Angelstad Hembygdsförening 2017

Turen kan med fördel göras på cykel, men det är även möjligt att ta bilen. Platserna utmärkta med siffror, är platser där de gamle upplevt otyg eller platser för olika sägner. De röda punkterna anger andra platser av intresse längs vägen.

Bra parkeringsmöjligheter finns vid Hembygdsparken, Badplatsen och Kyrkan. Från Ljungby cyklar man med fördel längs Banvallsleden.

1 Om du tar häradsvägen mot Rv 25 ett hundratal meter kommer du till ett backkrön. Om denna backe berättade *Karl Jakobsson*:

”Den sista gången jag hörde talas om troll och spöke och tocke dära var från Draghalls liar vid Dragaryd. Där fanns det en plats, där det var så gott som omöjligt att köra förbi sedan det blivit mörkt. Hästarna stegrade sig och dansade på ett ställe och det var nästan omöjligt att hålla dom på vägen. Så var det en präst i Angelstad jag tror han hette Bäckman, som hade varit och tjänstgjort i en annexförsamling och skulle hem på kvällen.

”Ja, kan nu inte pastorn hjälpa till på något vis, så kommer vi nog inte hem i kväll,” sa drängen.

”Å, det är inte farligt, det ska nog å bra”; menade prästen.

Det var sent på kvällen och mörkt när de körde. Som de kom i Draghalls liar, började hästarna krångla. Hur det nu var, kom prästen av vagnen, och med handboken i handen gick han ett stycke framåt, hur långt såg drängen inte, och inte heller såg han vad han gjorde. Men efter en stund kom prästen tillbaka. ”Nu går det nog an att köra,” sa han, och då gick hästarna så lugnt, som om ingenting hade hänt. Man satte stort värde på prästen, för att han gjort slut på usselheten, för det hade vållat mycket besvär.”

Nu väntar en nerförsbacke mot Käringe. Halvvägs passerar du på vänster sida ett nedlagt drivmedelsförråd för Byholma krigsflygfält.

2 I Kåtån låg förr ett flertal kvarnar. Det var också härifrån som Angelstad försågs med elektrisk ström 1922. Den största kvarnen ligger där vägen söderut mot Romborna passerar ån. Om denna kvarn berättade *Johan Pettersson Lundeborg* följande historia:

”Som liten pojke var jag en kväll med i Käringe kvarn. Möllaren hade två kvarnar i gång och de gick bra, men plötsligt stannade de på en gång. På den tiden hade de inga lyktor utan de ljuste

sig med stickebloss. Möllaren tog ett par tre stycken i handen och gick ner och kastade dem i vattnet under det han svor så förskräckligt. "Nu ska du få dra", menade han och svor. I detsamma satte kvarnarna i gång igen och det gick så det dånade. En dräng menade, att det var näcken, men andra att det var en gubbe, som slagit ihjäl sig i kvarnen för ett år sedan, och som nu spökade. Jag vet inte vad jag ska säga om det, men underligt var det, när båda kvarnarna stannade på en gång, och sen dånade åstad - å en gång igen.

Strax före vägkorsningen med Sjövägen, ligger Dragaryds hållplats på vägens vänstra sida. Trots att hållplatsen ligger i Stavsjö blev namnet Dragaryd, eftersom Stavsjö redan var upptaget. Om du vill komma ifrån biltrafiken, kan du cykla på gamla landsvägen, som går till höger om vägen. Då passerar du också några av skåpen i Angelstad Hembygdsrunda.

En avstickare till Hembygdsparken ger möjlighet till en kaffepaus i slutningen ner mot sjön. Är vädret vackert kan ett besök på badplatsen också ge litet svalka.

3 På grusvägen gäller det att se upp då du befinner dig nära Söderala där Glosen håller till enligt *Johannes Larsson*;

"I en backe vid Södra Ala brukade glosen vis si för dem, som gingo årsgång. Hon såg ut som en gris och hade en röd, lödad järnstång i munnen. Man måste noga akt si, så att int hon rusade mellan benen på en. Till skydd därför lade man benen i kors. För korsets tecken var glosen rädd."

Ta av vägen mot Ularp och du är strax framme vid Ryakulla, ett gammalt gravfält. Här kunde man under mörka och dystra höstkvällar få höra Odins jakt olycksbådande dra fram över himmelen.

Den gamle asaguden Odins främsta jaktbyte var Skogsrået, damen med urholkad rygg, som kunde fötrolla kolare och skogshuggare.

På vägen till kyrkan passerar du ett skyltskåp, som visar läget för Angelstads ursprungliga by.

4 I skyltskåpen vid kyrkogårdsmurens nordvästra hörn, kan du läsa sägner om Ebbe Skammelsen, den skotske riddaren, som efter avtjänat straff, fick sin slutliga vila vid kyrkan. Här finns även ett skåp som berättar om platsen. Är kyrkan öppen, är den värd ett besök.

5 En gumma från Skea-gård i en by i norra delen av Angelstad socken hade en gång varit i julottan. För att först komma hem till byn satte hon upp farten redan från början. (Folket trodde att den som först kom hem julottemorgonen, först fick sin gröda inbärgad.) När gumman kommit knappt en fjärdingsväg från kyrkan fick hon slag och störtade till marken. Till minne av henne restes stenen på platsen där hon dog och den kallas för Skea-dåre.

6 På den gamla gården Hylte eller Hyltan, som den ursprungligen hette, finns ett gammalt kors från 1570. Den tragiska kärlekshistorien om korset kan du läsa i skyltskåpet på plats

7 När *Ture Johansson* skulle fiska en gång, hände följande:

De tala om näcken och sjöodjur och tocke däri, men jag kan mest ansvara för att jag har sett ett sånt vidunder en gång. Som liten tyckte jag så mycket om att snärja gädder. En gång var jag här nere i Lill-sjön borta vid hästhagen. Det var grunt, så jag hade vadat ut ett bra stycke. Rätt som det var stack det upp ett fiskhuvud över vattenytan. Det var alldeles som ett lakahuvud, men se så hiskeligt stort, större än mina båda händer här! (Sagesmannen håller ut två stora labbar). Jag hade

listra med mej (såg ut som en stor gaffel med kraftiga taggar) så jag måttade rätt över nacken på odjuret. Jag kunde omöjligt ha huggit fel, för jag stod mitt över, och inte såg jag att det försvann, men när jag högg tog det bara i grus och sand. På hemvägen gick jag in till mormor för hon bodde närmast, och talade om vad jag sett. "Det var näcken", sa hon, Den skulle du inte brytt dej om. Nu kanske du inte får någon fisketur". Men det felade då inte. Jag fiskade lika bra efteråt, om inte bättre

När du kommit ut på Bolmstadvägen och kör mot Ljungby kommer du så småningom att passera en kraftledning. Strax efter denna går en liten väg in söderut. Ta av på den och du är efter ett par hundra meter framme vid Fotastenen. Detta flyttblock med ristningar från stenåldern och bronsåldern är värt avstickaren

8 500 meter öster om kraftledningen går en liten väg in norrut. Den gick tidigare till ett torp som hette Grönkärr. Efter ca 400 meter går vägen över en gammal fornåker. Där stod på 1600-talet en stor ihålig bok, som benämndes "barnaböke". Platsen är på en karta från 1701 markerad som ett gränsmärke mellan Rataryd och Fotatorpet marker. Om denna bok finns en gammal sägen nedtecknad.

Barnaboken nedtecknad av klockare Matthias Ulric Gadd 1820

Vid pass 1675 hände sig följande: Tvänne vallhjon, en gosse och en flicka, bägge emellan 11 och 12 års ålder, obesläktade, gingo vall med får- och getterhjordar, den förre i Norra Rataryd och flickan för Fotatorp, Laggaretorp och Sale-wara här i Angelstad socken, hvarest de dagligen samtalade och sammanfogade deras hjordar i betesmarkerna. Enligt sannfärdig berättelse blefflickan af gossen med barn rådd och i skogen det fram-födde och lade fostret uti en stor, uråldrig bok, hvilken ända till år 1817 var i behåll men då af för-ruttnelse och starkt stormväder föll omkull. Bemälda bok var i stammen ihålig med en öppning å ena sidan, så stor till inrymme, att bra karlar kunde bekvämligen stå tillsammans, och kallas detta träd barnaboken ännu i denna dag. Slutligen upp-täcktes hela förhållandet på följande sätt: Flickan var till kost i Salewara; matmodern, som en morgon bakade bröd, bad henne gå till bordet och lära sig göra kak-ämne, då husmodern blef varse, att af flickans spenar uttrann mjölk-droppar på bordet.

Hustrun låtsade ej märka det men förstod nog sammanhanget och lagade, att några personer obe-märkt följde flickan till hennes hjord. Inom kort anlände hon till barnet i boken, där ock gossen inställt sig. Dessa unga fäder vårdade med största ömhet det lilla barnet nära ett sjettedels år. Kom fadern om morgnarna med sin hjord först till barnet, tog han fast på ett får eller en get och mjölkade i sin sko och gaf barnet; kom åter modern så fick det di af henne. För de framkommande personerna erkände de förhållandet. Saken remitterades till vederbörlig domstol men slutligen, heter det i berättelsen, 'har hans kongl. Majestät Carl XI glorvördigst i åminnelse icke allenast bifallit äktenskapets fullbordande dem emellan utan ock gifvit dem en ansenlig pänningesumma, som hade vårdat så ömt sitt lilla barn'.

Nu återstår bara att ta sig runt till Dragaryd. För att slippa biltrafiken kan man istället cykla skogsbilvägen över Älgamossen. Den är inte kortare men lugnare. Kör du bil, bör du ta stora vägen över Hovdinge

1 häftet finns fler sägner från Angelstad. Det kostar 40 kr och kan köpas på Turistbyrån eller Sagomuseet i Ljungby eller genom Märten Sandin och Kjell Sundberg. Se Hemsidan

Angelstad Hembygdsförening

Är du intresserad av information om Angelstadbygden i äldre tider är du välkommen att besöka vår hemsida

www.angelstad-hembygd.se